

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

12 februari 2003

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van sommige bepalingen
van het Strafwetboek met betrekking tot
de strafrechtelijke verantwoordelijkheid
van rechtspersonen**

(ingediend door de dames Fauzaya Talhaoui
en Martine Dardenne)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 février 2003

PROPOSITION DE LOI

**modifiant certaines dispositions du Code
pénal relatives à la responsabilité pénale
des personnes morales**

(déposée par Mmes Fauzaya Talhaoui
et Martine Dardenne)

SAMENVATTING

De in 1999 in het Strafwetboek ingevoegde bepalingen inzake de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen zijn behept met een aantal gebreken, waardoor ze moeilijk toegepast kunnen worden, aldus de indienster. Het gaat met name om de criteria die gehanteerd moeten worden om een misdrijf toe te rekenen aan een rechtspersoon, de regeling van de verhouding tussen de aansprakelijkheid van de rechtspersoon en die van natuurlijke personen voor dezelfde feiten en het feit dat een groot aantal publiekrechtelijke rechtspersonen niet strafrechtelijk verantwoordelijk kunnen gesteld worden. Voorts kan een rechter sommige straffen, zoals de sluiting van een inrichting en het verbod om een werkzaamheid te verrichten, slechts uitspreken in de gevallen waarin een bijzondere wet dit bepaalt. Met hun wetsvoorstel beogen de indiensters deze gebreken te verhelpen.

RÉSUMÉ

Les auteurs estiment que les dispositions relatives à la responsabilité pénale des personnes morales, insérées dans le Code pénal en 1999, sont difficilement applicables parce qu'entachées de quelques défauts d'ordre juridique. Il s'agit notamment des critères à prendre en considération pour imputer une infraction à une personne morale, du règlement du rapport entre la responsabilité de la personne morale et celle des personnes physiques pour des faits identiques et du fait qu'un grand nombre de personnes morales de droit public ne peuvent être tenues pénalement responsables des infractions qu'elles ont commises. Par ailleurs, un juge ne peut prononcer certaines sanctions, telles que la fermeture d'un établissement et l'interdiction d'exercer une activité, que dans les cas où une loi spéciale le prévoit. Cette proposition de loi entend corriger ces déficiences.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
FN	:	Front National
MR	:	Mouvement Réformateur
PS	:	Parti socialiste
cdH	:	Centre démocrate Humaniste
SP.A	:	Socialistische Partij Anders
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000 :	Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 50 0000/000 :	Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)
CRABV :	Beknopt Verslag (op blauw papier)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN :	Plenum (witte kaft)	PLEN :	Séance plénière (couverture blanche)
COM :	Commissievergadering (beige kaft)	COM :	Réunion de commission (couverture beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>		<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	
<i>Bestellingen :</i>		<i>Commandes :</i>	
Natieplein 2		Place de la Nation 2	
1008 Brussel		1008 Bruxelles	
Tel. : 02/ 549 81 60		Tél. : 02/ 549 81 60	
Fax : 02/549 82 74		Fax : 02/549 82 74	
www.deKamer.be		www.laChambre.be	
e-mail : publicaties@deKamer.be		e-mail : publications@laChambre.be	

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. — ALGEMENE COMMENTAAR

Tal van auteurs en magistraten hebben vastgesteld dat de bepalingen betreffende de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen en die betreffende de bijkomende strafmaatregelen moeilijk toepasbaar zijn.

De moeilijkheden rond de toepassing van de bepalingen van het Strafwetboek betreffende de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen, zoals ze zijn ingevoerd door de wet van 4 mei 1999, zorgen ervoor dat er tal van gevallen zijn waarin een vastgestelde fout geen strafrechtelijke verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Die toepassingsmoeilijkheden kunnen des te minder aanvaard worden omdat het niet om een objectieve aansprakelijkheid van de rechtspersoon voor elke tekortkoming in de organisatie gaat, maar om een foutaansprakelijkheid.

Tevens is het zo dat de moeilijkheden om de bepalingen van het Strafwetboek betreffende de bijkomende strafsancities (sluiting van de inrichting, bekendmaking of verspreiding van het vonnis, de bijzondere verbeurdverklaring) toe te passen, het de strafwet niet mogelijk maken haar repressieve en ontradende functie te vervullen.

De huidige reglementering schiet tekort op punten die van onbetwistbaar belang zijn, zoals is vastgesteld door het ministerie van Justitie zelf.

Dit voorstel wil tegemoetkomen aan de gerechtvaardigde verwachtingen van de meeste mensen op het gebied van strafsancities. In de sectoren waar de bedrijfscriminaliteit het meest lijkt voor te komen (sociaal recht, arbeidsrecht, milieurecht, ruimtelijke ordening, consumentenbescherming, ...) neemt het gevoel van straffeloosheid en dus een vorm van strafrechtelijke onverantwoordelijkheid van de rechtspersonen de jongste jaren toe. Zo overtreden bedrijven soms de meest fundamentele milieunormen en zadelen ze de maatschappij op met de kosten voor het herstel van het milieu, voor de gezondheidszorg, enz.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. — COMMENTAIRE GÉNÉRAL

Il est établi par de nombreux auteurs et magistrats que les dispositions relatives à la responsabilité pénale des personnes morales et celles relatives aux mesures pénales complémentaires sont difficilement applicables.

Les difficultés rencontrées en matière d'application des dispositions du Code pénal relatives à la responsabilité pénale des personnes morales introduites par la loi du 4 mai 1999, sont telles que, dans de nombreux cas, une faute établie n'engendre pas de responsabilité pénale. Ces difficultés sont d'autant moins acceptables qu'il s'agit, non pas d'une responsabilité objective de la personne morale pour toute faute commise en son sein, mais bien d'une responsabilité pour faute.

De même, les difficultés rencontrées en matière d'application des dispositions du Code pénal relatives aux sanctions pénales complémentaires (fermeture de l'établissement, publication ou diffusion du jugement, confiscation spéciale) ne permettent pas à la loi pénale de remplir sa mission répressive et dissuasive.

La réglementation actuelle est lacunaire sur des points dont l'importance est indiscutable, puisqu'elle a été établie par le Ministère de la Justice lui-même.

La présente proposition de loi se propose de rencontrer les attentes légitimes du plus grand nombre en matière de sanctions pénales. En effet, dans les secteurs où la criminalité d'entreprise est le plus susceptible de se profiler (droit social, droit du travail, droit de l'environnement, de l'aménagement du territoire, protection des consommateurs, etc.), on assiste, depuis plusieurs années déjà, à une montée du sentiment d'impunité, sentiment qui a comme corollaire le développement d'une forme d'irresponsabilité pénale des personnes morales. Ainsi, les entreprises violent parfois les normes les plus fondamentales en matière d'environnement, tout en laissant à la société le soin de prendre en charge les coûts de remise en état de l'environnement, les dépenses de soins de santé, etc.

Tegelijk is de beoordelingsruimte die de rechters gewoonlijk hebben (art. 6 van het Strafwetboek) met betrekking tot de keuze van de straffen en bijkomende maatregelen, volkomen beperkt, waardoor de rechter zijn toegewezen opdracht en rol niet kan vervullen.

Er zijn dus wijzigingen noodzakelijk, enerzijds, aangaande de strafsancities die van toepassing zijn op de rechtspersonen en anderzijds, omtrent de bijkomende maatregelen die de rechters kunnen treffen ten aanzien van die personen.

2. — VOORGESTELDE VERNIEUWINGEN

A) Betreffende de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersonen:

De ontoereikendheid van de huidige wetgeving kan in drie punten worden samengevat:

- het nodeloos ingewikkelde zinsdeel betreffende de criteria voor materiële en morele toerekening van het misdrijf aan de rechtspersoon (art. 5, lid 1 van het Strafwetboek);

- de duistere redactie van het principe dat er geen cumulatie is van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en die van de natuurlijke persoon (art. 5, lid 2 Strafwetboek)

- de totale uitsluiting van publiekrechtelijke rechtspersonen met een rechtstreeks, democratisch verkozen orgaan, uit het toepassingsgebied (art. 5, lid 4 van het Strafwetboek).

Die tekortkomingen veroorzaken het omgekeerde effect van wat wordt verwacht: de systematische vervolging én van de natuurlijke persoon én van de rechtspersoon, wat voor de KMO's rampzalige gevolgen kan hebben.

Volgende oplossingen worden voorgesteld:

- een vereenvoudiging van de toerekeningscriteria van lid 1;

- de opheffing van lid 2;

- de beperking van de vrijstelling van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van Rijksorganen.

Die oplossingen zullen rechtstreeks bijdragen tot een beter beheer van het milieu en van de andere proble-

Parallèlement à cette situation, la marge d'appréciation généralement laissée aux juges (article 6 du Code pénal) quant aux choix des sanctions et des mesures complémentaires, est tout ce qu'il y a de plus restreinte, de sorte qu'il ne peut ni assurer sa mission, ni jouer le rôle qui lui incombe.

Il convient dès lors de modifier, d'une part, les sanctions pénales applicables aux personnes morales et, d'autre part, les mesures complémentaires que peuvent prendre les juges à l'égard de ces personnes.

2. — INNOVATIONS PROPOSÉES

A) Concernant la responsabilité pénale des personnes morales :

Les lacunes de la législation actuelle peuvent se résumer en trois points :

- les critères d'imputation matérielle et morale de l'infraction à la personne morale (art. 5, alinéa 1er, du Code pénal) sont formulés d'une manière inutilement compliquée ;

- la rédaction du texte relatif au principe du décumul entre la responsabilité pénale de la personne morale et celle de la personne physique (art. 5, alinéa 2, du Code pénal) est confuse ;

- les personnes morales de droit public qui disposent d'un organe directement élu selon des règles démocratiques sont totalement exclues du champ d'application (art. 5, alinéa 4, du Code pénal).

Ces insuffisances entraînent l'effet inverse à celui escompté: la poursuite systématique et de la personne physique et de la personne morale, ce qui, pour les PME, peut avoir des effets désastreux.

Les solutions proposées sont :

- une simplification des critères d'imputation de l'alinéa 1er;

- la suppression de l'alinéa 2;

- la limitation de l'exemption de responsabilité pénale dans le chef des organes de l'État.

Ces solutions contribueront directement à une meilleure gestion de l'environnement et des autres pro-

men zoals die inzake sociale zekerheid, een beperking van de kosten ten laste van de overheid en tot een betere strafbescherming van de natuurlijke en rechtspersonen.

B) In verband met de bijkomende maatregelen:

De ontoereikendheid van de huidige wetgeving kan als volgt worden samengevat:

door te verwijzen naar «de gevallen door de wet bepaald», verwijst het Strafwetboek naar de voor elke materie specifieke wetten, die slechts zelden verwijzen naar de toepassing van bijkomende maatregelen.

Omgekeerd is het zo dat de vereiste om wettelijk op te treden voor elk misdrijf en voor elke materie om die bepalingen van toepassing te maken, maakt dat deze een dode letter blijven en dat de belangrijkste middelen en doelstellingen van de wet van 4 mei 1999 ontoepasbaar worden. Het is nodig dat de beoordelingsfunctie van de rechter hersteld wordt. Voor zover de bijkomende maatregelen ook strafmaatregelen zijn, is het aan de strafrechter om te beslissen of ze opportuun zijn.

De bepalingen van dit voorstel verzoenen rechtszekerheid voor de ondernemingen en doeltreffendheid en soepelheid van het rechtssysteem.

3. — ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Art. 2. Wijziging van artikel 5 van het Strafwetboek

A) Daar het gaat om een stelsel van schuld-aansprakelijkheid, is het belangrijk dat het misdrijf materieel en moreel aan de rechtspersoon (zoals aan een natuurlijke persoon) wordt toegerekend. In de huidige stand van het strafrecht, vloeit het morele element vaak voort uit het plegen van de materiële feiten: zodra het misdrijf «voor zijn rekening» is gepleegd, zal er een veroordeling zijn.

Zo ook volstaat, op het materieel vlak, de eenvoudige vermelding dat de verweten handeling werd gepleegd «voor rekening» van de rechtspersoon. De hypothese van een «intrinsiek verband» tussen de handelingen en het sociaal doel of de waarneming van de belangen van de rechtspersoon lijken inderdaad nogal zeldzaam. Het lijkt dus niet noodzakelijk in artikel 5 van het Strafwetboek gedetailleerd vast te stellen hoe een misdrijf materieel gezien aan een rechtspersoon kan worden toegeschreven.

blèmes - tels ceux de la sécurité sociale -, à une limitation des coûts à charge de l'État et à une meilleure protection pénale des personnes physiques et morales.

B) Concernant les mesures complémentaires dont sont assorties les sanctions pénales:

L'insuffisance de la législation actuelle peut se résumer de la manière suivante:

en faisant référence aux «cas prévus par la loi», le Code pénal renvoie aux lois spécifiques propres à chaque matière, lesquelles ne font que rarement référence à l'application de mesures complémentaires.

Inversement, l'obligation d'intervenir sur le plan législatif pour chaque infraction et pour chaque matière, afin de rendre ces dispositions applicables, fait que celles-ci restent lettre morte et que les principaux moyens et objectifs de la loi du 4 mai 1999 ne peuvent être appliqués. Il convient dès lors de rétablir le juge dans sa fonction d'appréciation. Étant donné que les mesures complémentaires sont également des mesures répressives, il appartient en effet au juge répressif de décider de leur opportunité.

Les dispositions de la présente proposition permettent à la fois d'offrir une sécurité juridique aux entreprises et d'assurer l'efficacité et la souplesse du système judiciaire.

3. — COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2. Modification de l'article 5 du Code pénal

A) S'agissant d'un régime de responsabilité pour faute, il importe d'imputer l'infraction matériellement et moralement à la personne morale (comme pour une personne physique). Dans l'état actuel du droit pénal, l'élément moral découle souvent du simple accomplissement matériel de l'infraction : dès lors que l'infraction aura été commise « pour son compte », il y aura condamnation.

De même, sur le plan matériel, la simple mention de ce que les actes reprochés ont été accomplis « pour le compte » de la personne morale suffit. Les hypothèses visant un « lien intrinsèque » entre les actes et l'objet social ou les intérêts de la personne morale paraissent en effet assez rares.

Il n'apparaît donc pas nécessaire de détailler dans l'article 5 du Code Pénal la manière dont une infraction peut être imputée sur le plan matériel à une personne morale.

De uitdrukking «voor rekening» beoogt tenslotte op de ruimst mogelijke manier alle misdrijven te omvatten die aan een rechtspersoon kunnen worden toegeschreven. Het is dan ook niet onontbeerlijk meer specifieke hypothesen in aanmerking te nemen, aangezien deze eigenlijk reeds in die uitdrukking zijn vervat.

B) De onduidelijke redactie van het principe van de decumul tussen de strafverantwoordelijkheid van de rechtspersoon en die van de natuurlijke persoon, veroorzaakt eerder, in tegenstrijd met wat wordt beoogd, de cumulatie van vervolgingen. Dit leidt tot een toename van het aantal veroordeelde natuurlijke personen in vergelijking met wat zich zou hebben voorgedaan indien het parket had kunnen oordelen over de opportuniteit van vervolging.

Door inderdaad de feitenrechter te laten bepalen wie «de zwaarste fout heeft gepleegd» in geval van decumul of dat «de natuurlijke persoon wetens en willens heeft gehandeld» in geval van cumulatie, en door de onduidelijke aard van die begrippen, zijn de parketten verplicht, naast de rechtspersoon, alle natuurlijke personen aan wie een fout zouden kunnen worden toegeschreven, te vervolgen en omgekeerd. Die gang van zaken is nadelig voor een goede rechtsbedeling alsook voor de economische belangen van de bedrijven, en in het bijzonder voor de KMO's. Zij moeten inderdaad opdraaien voor de kosten die verband houden met de aanwijzing van een lasthebber *ad hoc*, voor de boetes ten laste van het bedrijf en voor die ten laste van de procuratiehouders, wat uiterst zwaar is.

Bovendien is de verwijzing naar «de persoon die de zwaarste fout heeft gepleegd» en die «wetens en willens heeft gehandeld» om twee schuldenlasten van mekaar te scheiden, schadelijk voor het strafrechtelijk beleid: is het normaal dat de natuurlijke persoon aan wie een opzettelijke fout kan worden toegerekend, maar wiens fout minder zwaar wordt geacht, wordt vrijgesproken? Het niet veroordelen van een persoon die een fout heeft begaan - we hebben hier inderdaad te maken met een objectief gezien onwetige handeling - vormt eigenlijk een nieuwe strafuitsluitende verschoningsgrond, waardoor de vervolgingskosten door de Staat moeten worden gedragen en wat op het vlak van de burgerlijke aansprakelijkheid schadelijk is voor een goede rechtsbedeling. De huidige redactie belooft eigenlijk de natuurlijke persoon wanneer hij nalatig is bij de toepassing van de wet binnen een bedrijf.

Het is dus nodig lid 2 op te heffen.

L'expression « pour le compte » vise en définitive, et de la façon la plus large possible, toutes les infractions potentiellement attribuables à une personne morale. Il n'est dès lors pas indispensable de considérer des hypothèses plus spécifiques, au demeurant déjà comprises dans ladite expression.

B) La rédaction confuse du principe du décumul entre la responsabilité pénale de la personne morale et celle de la personne physique entraîne, assez contradictoirement, le cumul des poursuites. Ce dernier entraîne une augmentation du nombre de personnes physiques condamnées par rapport à celui qui aurait existé si le parquet avait pu apprécier l'opportunité des poursuites.

En laissant, en effet, au juge du fond le soin de déterminer qui a commis « la faute la plus grave » en cas de decumul ou s'il y a « faute commise sciemment et volontairement par la personne physique » en cas de cumul, et de par le caractère obscur de ces notions, les parquets sont amenés à poursuivre, aux côtés de la personne morale, toutes les personnes physiques susceptibles de se voir reprocher une faute, et vice versa. Cet état des choses est préjudiciable à l'administration d'une bonne justice, ainsi qu'aux intérêts économiques des sociétés, dont les PME en particulier. Celles-ci doivent en effet faire face aux coûts liés à la désignation d'un mandataire *ad hoc*, aux amendes à charge de la société et à celles à charge des fondés de pouvoir, ce qui représente une charge financière extrêmement lourde.

En outre, la référence à « la personne qui a commis la faute la plus grave » et qui « a commis volontairement et sciemment » pour départager deux culpabilités est dommageable sur le plan de la politique criminelle : est-il normal que la personne physique à qui l'on peut reprocher une faute intentionnelle et dont la faute est considérée comme moins grave fasse l'objet d'un acquittement? L'absence de condamnation d'une personne qui a commis une faute - nous sommes bien face à un acte objectivement illicite - constitue en fait une nouvelle cause d'excuse absolutoire, ce qui laisse les frais de la poursuite à charge de l'État et ce qui, sur le plan de la responsabilité civile, est préjudiciable à une bonne administration de la justice. La rédaction actuelle constitue en somme dans le chef de la personne physique une prime à la négligence dans la bonne application de la législation au sein d'une entreprise.

Il convient donc d'abroger l'alinéa 2.

C) Door de Federale overheid, de Gewesten en de andere in lid 4 opgesomde rechtspersonen uit te sluiten, gaat de wetgeving rechtstreeks in tegen het essentieel kenmerk van een rechtsstaat, namelijk dat de overheid even zeer als de burgers, onderworpen is aan het recht, met inbegrip van het strafrecht. De uitzondering moet zeer eng worden geïnterpreteerd en het is dus noodzakelijk de straffeloosheid van de opgesomde overheden voor te behouden voor de enkele gevallen waar het zou gaan om een opdracht van openbare dienstverlening.

Ook de overheid zelf is niet gebaat met deze uitsluiting. Door de onmogelijkheid voor de parketten om de gemeenteraden, colleges van burgemeester en schepenen en andere overheden voor het gerecht te brengen, vervolgen ze inderdaad systematisch de mandatarissen zelf.

Art. 3 : Wijziging van artikel 36 Strafwetboek

Opdat de rechter effectief als bijkomende maatregel, het verrichten van een werkzaamheid zou kunnen verbieden, is het noodzakelijk de vereiste van een wetgevende interventie voor elke bijzondere materie te schrappen.

Art. 4 : Wijziging van artikel 37 Strafwetboek

Opdat de rechter effectief als bijkomende maatregel de tijdelijke of definitieve sluiting van een inrichting zou kunnen uitspreken, is het noodzakelijk de vereiste van een wetgevende interventie voor elke bijzondere materie te schrappen.

Art. 5 : Wijziging van artikel 37bis Strafwetboek

Opdat de rechter effectief als bijkomende maatregel de bekendmaking of verspreiding van de beslissing zou kunnen uitspreken, is het noodzakelijk de vereiste van een wetgevende interventie voor elke bijzondere materie te schrappen.

Art. 6 : Wijziging van artikel 43 Strafwetboek

Voor zover de meeste misdrijven ingegeven zijn door winstbejag, is het nodig dat de onwettige winsten in beslag kunnen worden genomen, zelfs in het geval van overtredingen. De voorgestelde wijziging bevordert eveneens de samenhang tussen de bepalingen van het Strafwetboek wat de strafsancities ten laste van rechtspersonen betreft.

Fauzaya TALHAOU (Agalev-Ecolo)
Martine DARDENNE (Agalev-Ecolo)

C) En excluant l'État fédéral, les Régions et les autres personnes morales publiques, énumérées à l'alinéa 4 (du régime de responsabilité pénale des personnes morales), le législateur va directement à l'encontre de la caractéristique essentielle d'un État de droit, à savoir la soumission de celui-ci, au même titre que les citoyens, au droit en ce compris le droit pénal. L'exception doit être d'interprétation très restrictive et il convient donc de réserver l'impunité des autorités énoncées aux quelques cas où elles agissent dans le cadre d'une mission de service public.

Le secteur public, lui non plus, ne trouve pas son compte dans cette exclusion. En effet, de par l'impossibilité pour les parquets de citer en justice les conseils communaux, les collèges de bourgmestre et échevins et les autres autorités publiques, les parquets poursuivent systématiquement les mandataires eux-mêmes.

Art. 3 : Modification de l'article 36 du Code pénal

Afin que le juge puisse effectivement interdire, à titre de mesure complémentaire, l'exercice d'une activité, il convient de supprimer l'exigence d'une intervention législative pour chaque matière particulière.

Art. 4 : Modification de l'article 37 du Code pénal

Afin que le juge puisse effectivement prononcer, à titre de mesure complémentaire, la fermeture temporaire ou définitive d'un établissement, il convient de supprimer l'exigence d'une intervention législative pour chaque matière particulière.

Art. 5 : Modification de l'article 37bis du Code pénal

Afin que le juge puisse effectivement prononcer, à titre de mesure complémentaire, la publication ou la diffusion de la décision, il convient de supprimer l'exigence d'une intervention législative pour chaque matière particulière.

Art. 6 : Modification de l'article 43 du Code pénal

Dans la mesure où la grande majorité des infractions sont commises dans un esprit de lucre, il importe que les gains illicites puissent être confisqués, même en cas d'infraction. La modification proposée est en outre de nature à assurer la cohérence des dispositions du Code pénal relatives aux sanctions pénales à charge des personnes morales.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 5 van het Strafwetboek, opnieuw ingevoegd bij de wet van 4 mei 1999, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) in het eerste lid, vervallen de woorden «die hetzij een intrinsiek verband hebben met de verwezenlijking van zijn doel of de waarneming van zijn belangen, of»;

B) het tweede lid wordt opgeheven;

C) in het vierde lid, worden de woorden «Voor de toepassing van dit artikel kunnen niet» vervangen door de woorden «Op voorwaarde dat ze hebben gehandeld in het kader van een opdracht van openbare dienst die hun is opgedragen, kunnen, voor de toepassing van dit artikel, niet».

Art. 3

In artikel 36 van hetzelfde wetboek, opnieuw ingevoegd bij de wet van 4 mei 1999, vervallen de woorden «in de gevallen door de wet bepaald».

Art. 4

In artikel 37 van hetzelfde wetboek, opnieuw ingevoegd bij de wet van 4 mei 1999, vervallen de woorden «in de gevallen door de wet bepaald».

Art. 5

In artikel 37*bis* van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 4 mei 1999, vervallen de woorden «in de gevallen bepaald door de wet».

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 5 du Code pénal, rétabli par la loi du 4 mai 1999, sont apportées les modifications suivantes :

A) à l'alinéa 1er, les mots « qui sont intrinsèquement liées à la réalisation de son objet ou à la défense de ses intérêts, ou de celles » sont supprimés;

B) l'alinéa 2 est abrogé ;

C) à l'alinéa 4, remplacer le mot « Ne » par les mots « Dans la mesure où elles ont agi dans le cadre d'une mission de service public qui leur a été confiée, ne ».

Art. 3

À l'article 36 du même Code, rétabli par la loi du 4 mai 1999, les mots « dans les cas prévus par la loi » sont supprimés.

Art. 4

À l'article 37 du même Code, rétabli par la loi du 4 mai 1999, les mots « dans les cas prévus par la loi » sont supprimés.

Art. 5

À l'article 37*bis* du même Code, inséré par la loi du 4 mai 1999, les mots « dans les cas prévus par la loi » sont supprimés.

Art. 6

Artikel 43 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 17 juli 1990, wordt vervangen als volgt:

«Art. 43. — Bijzondere verbeurdverklaring toepasbaar op de zaken bedoeld in artikel 42, 1° en 2°, wordt altijd uitgesproken.».

20 januari 2003

Fauzaya TALHAOU (Agalev-Ecolo)
Martine DARDENNE (Agalev-Ecolo)

Art. 6

L'article 43 du même Code, modifié par la loi du 17 juillet 1990, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 43. — La confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées à l'article 42, 1° et 2°, sera toujours prononcée. ».

20 janvier 2003